

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת גאוגרפיה אדם וסביבה

גיאוגרפיה אדם וסביבה

גאוגרפיה - POST

מידעון גאוגרפי מקוון

גיליון נובמבר 21

מידעון גאוגרפי מקוון

גיליון מספר 1

כתבות וראיונות

הסכת גאוגרפי המים בישראל

עמוד 3

"עושים גאוגרפיה" גלובליזציה

עמוד 4

קורה בעולם - מגלגו ועד המאדים

עמוד 5

למידה חברתית רגשית SEL

עמוד 6

אירועים, עדכונים וקישורים

עמוד 7-8

ישראל בעין גאוגרפית

עמוד 9

סייבר גאוגרפי

עמוד 10

מערכת GeoPost

כתבו לנו למייל, הציעו כתבות

ועדכונים לגיליון הבא שלנו

GEOADAMSVIVA@GMAIL.COM

פתח דבר

מורים ומורות יקרים, קהילה גאוגרפית יקרה!

שנת הלימודים תשפ"ב החלה בחזרה לשגרת למידה בבתי הספר. אין לי ספק כי החזרה ללמידה פיזית החזירה את הקשר הבין אישי החשוב עם התלמידים. לצד זה, אל לנו לשכוח את כל אשר נבנה בתקופת הקורונה בלמידה מרחוק ובניית סביבות הלמידה המקוונות, ממליץ מאוד לשמר ולשלב זאת מכאן והלאה.

השנה נמשיך ונרחיב את מסלולי ההשתלמות בבחינות עתירות מדיה ובסייבר גאוגרפי למתחילים וממשיכים, באוריינות מדעית, בלמידה בדרך החקר ועוד. בשני מפגשי הפורום הגאוגרפי שקיימנו עד כה הרחבנו בנושאים מרכזיים של משבר האקלים והביטוי שלו בישראל ואף קיימנו שיעור מקוון לתלמידים בנושא. נושאים אלו ואחרים שעל הפרק ממשיכים גם למידעון זה - המידעון הגאוגרפי המקוון הראשון.

אני שמח מאוד על יציאתו של מידעון זה. יש בו מגוון נושאים וכתבות שתוכלו לשלב בהוראה בכיתות. לראשונה הקלטנו הסכת גאוגרפי-גאוקאסט בנושא המים בישראל.

אתם מוזמנים לשתף אותנו בעשייה החינוכית וברעיונות שלכם ואנו נשלב אותם בגיליון הבא.

מבקש להודות לאורנה גינדי על הפקת מידעון זה ולחניתה ברעם על הסיוע.

חנוכה שמח לכולכם,

אלי דורי, מפמ"ר גאוגרפיה אדם וסביבה, מולדת חברה ואזרחות

האזינו לפודקאסט עם אורי שור מרשות המים

ראיון: אלי דורי, עריכה דיגיטלית: יוני אלבז

אני נרגש עם הקלטת ההסכת הראשון שלנו בנושא המים בישראל. האורח הראשון שלנו הוא מר אורי שור, מנהל מחלקת החינוך וההסברה ברשות המים.

בדקנו עם אורי מה התרחש במשק המים בעשור האחרון, שמענו ממנו על הערכות רשות המים למשבר האקלים ותופעות הקיצון ומה אנחנו יכולים לעשות כדי לשמור על המים שלנו. שאלנו את אורי מה הוא מאחל למדינת ישראל מבחינת המים והוא סיכם זאת בשתי מילים "גשם בעיתו"

מאת Grandmaster - נוצר על ידי מעלה היצירה. CC BY 2.5. <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1440941>

יש לכם נושא מעניין לפודקאסט לגיליון הבא? שלחו לנו למייל המערכת

לתכנים נוספים לחצו על הלוגו של הרשות

אלי דורי מראיין את אורי שור - מנהל מחלקת החינוך וההסברה ברשות המים

הסכת גאוגרפי

geoadamsviva@gmail.com

1. לכבות את האור בבית
2. להלביש את אחד מהלומיזים בתחבורה ציבורית
3. לקנות פחות בגדים
4. לא לזרוק אוכל
5. להתחיל למחזר בקבוקים

אורלי עטר, מורת מגמת גאוגרפיה תיכון יצחק שמיר, פתח תקוה

יחידת ההוראה שבחרתי לשתף את הקהילה היא בנושא "גלובליזציה" בדגש על תרבות הצריכה והשפעותיה. מבט מיוחד מופנה לתעשיית הביגוד ותעשיית המזון. יחידת ההוראה מתפרשת על פני כחודש וחצי והיא חלק מ"הפיתוח והתכנון המרחבי".

מה כוללת יחידת ההוראה? סיום, מטלת סייבר גאוגרפי, מעורבות חברתית וכרזות סיכום של התלמידים.

מתודיקת הלימוד - עבודה עצמית, עבודה בקבוצות והוראת עמיתים,

מיומנויות נדרשות - אימוץ מושגים מהתוכן הנלמד, קריאת מפה ובניית מפות בגוגל, צפייה ביקורתית בווידיאו, ניתוח טקסט וכתבה. מושג קיימות מרכזי - טביעת רגל אקולוגית משימת סייבר - "גלגולו של בגד" על גבי מפה, נתיב גאוגרפי משלב הייצור ועד שוק הצריכה והמחזור.

רלוונטיות - היחידה משלבת גם גיבורי תרבות ישראלים שמשתפים את הקוראים שלהם בדברים היומיומיים שהם עושים בכדי לשמור על הכדור.

מהלך היחידה מצורף בקישור

אורלי עטר - האני מאמין שלי "מה שמואר צומח"

"אם נאיר את הדברים הטובים, אם נשים עליהם זרקור הם יצמחו ויועצמו"

ACTION!

הטריגר לכרזות התלמידים, כתבה של נלי תגר. קישור

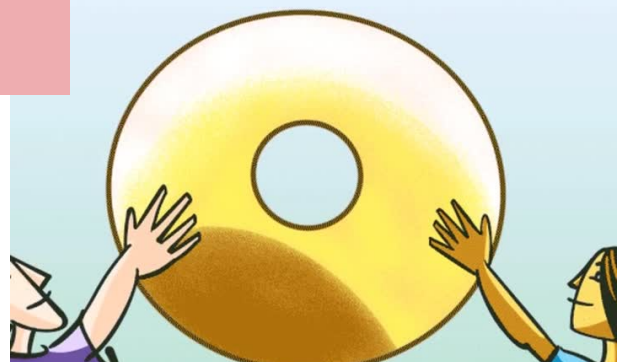
ועידת האקלים גלזגו

ועידת האקלים בגלזגו שהחלה ב-31/10/21 רכזה אליה את תשומת הלב התקשורתית, הפוליטית והמדעית. מה הן ההשלכות הצפויות מהתחממות הכדור במעלה וחצי או שתי מעלות? מה נדרשות המדינות המפותחות לעשות? ואיך המדינות המתפתחות יסגרו פערים בלי להשתמש באנרגיה זולה וזמינה אבל מזהמת כמו פחם? אם אנחנו חיים בעולם אינטגרלי של השפעות הדדיות מה זה אומר על הסולידריות העולמית הנדרשת? מוזמנים ללחוץ על **הקישור** וליהנות מהרחבה נוספת

כלכלה מעגלית - מודל הסופגניה

הכלכלנית הבריטית פורצת הדרך קייט ראורת' פיתחה את **מודל הסופגניה**. המודל שואף לאזן בין הצרכים של בני האדם למערכת האקולוגית. היא מציעה "רצפה חברתית" ו"תקרה אקולוגית". מושג נוסף הוא **גבולות פלנטריים** – תהליכים סביבתיים שאם נשבש אותם נפגע ביכולת של המערכות בכדור הארץ לתמוך בהמשך קיום האנושות. **קישור**

בדרך למאדים עוצרים במצפה רמון

מכתש רמון נבחר לאתר סימולציה לקראת מסע עתידי של סוכנות החלל **למאדים**. מוזמנים לצפות בכתבה. צוות הפיקוח וההדרכה ירד למכתש רמון להרגיש את החוויה בפועל. לבשנו סרבלים, שהינו במעבדה ואנו בונים צוות בינתחומי שיוביל את הפרויקט בכיתות

SOCIAL EMOTIONAL LEARNING

<https://asel.co.il/%D7%9E%D7%94-%D7%96%D7%94-sel/#.YZCvrmBBxdgy text>

חגית הלזנרט וצוות המערכת

הזמנו את **חגית הלזנרט**, מורה לגיאוגרפיה אדם וסביבה במרכז חינוך ליאו באק ומדריכה במחוז חיפה לספר על **למידה חברתית רגשית**. בשנים האחרונות ובעיקר בשנת הלימודים שחלפה, משרד החינוך שם לו למטרה לשלב מיומנויות sel במקצועות הלימוד השונים. תכני ה sel והטמעתם נחקרים בעולם כבר מעל לשלושה עשורים. המחקרים מוכיחים שילד שנחשף למיומנויות אלו ולהטמעתן יהיה מבוגר בעל הישגים טובים יותר, סקרן, בעל יכולות לקבל החלטות שקולות, בעל יוסות רגשי ומסוגל לקיים אינטראקציה חיובית עם אחרים. בעבר, מיומנויות sel היו מיומנויות בתחום אחריות המחנכים. כאמור, המגמה כיום - להנכיח אותם בכל מקצועות הלימוד ובכל שכבות הגיל.

האמת !?

בגאוגרפיה אנחנו המורים "עושים sel" באופן אינטואטיבי כל הזמן.

האתגר שלנו עכשיו הוא לדייק ובעיקר ליישם את המיומנויות הללו בעבודה רציפה בכיתה. למשל, אם נלמד על **הגירה**. ניתן לשאול את התלמידים מי עבר דירה. לבקש מהתלמידים לשתף בתחושות בזמן המעבר, בחששות שלוו אותם, בקשיים אם היו. פתיח כזה, מייצר תחושת אמפטיה כלפי המהגרים השונים. יצירת משחקי תפקידים ובחינת נקודות מבט שונות עשויים להוביל לשיפור קבלת ההחלטות באופן אישי ולפתח חשיבה ביקורתית. בשיעור שהכנתי על **שביל ישראל**, שאלתי גם על "**השבילים בחיינו**". מה עוזר לנו לטפס כלפי מעלה, מה מדרדר אותנו? מי עוזר לנו במעלה ההר? חשוב לייצר משימות משותפות, כדי לעודד עבודת צוות ויצירת תקשורת מיטבית של כול חברי הקבוצה. החומרים על מיומנויות sel הם רבים ונפלאים. הפסגות מתחילות להעניק השתלמויות בנושא. מומלץ ללכת להשתלמות כזו ביחד עם יועצת בית הספר (כמו שאני עשיתי), זה משדרג את הבנת התחום ויישומו בשטח.

אני ממליצה לשמוע את **ד"ר גילי לייבושור מאבני ראשה** בשיחה נהדרת עם אירי ריקין ולעיין בתכנים שונים, כמו זה של **ברנקו וייס**. גם **פורטל עובדי הוראה** ניתן לקבל רעיונות לפרקטיקות שונות

SEL הוא תהליך באמצעותו ילדים ומבוגרים רוכשים ומיישמים ידע, מיומנויות ועמדות, על מנת:

- ✓ לפתח זהות עצמית בריאה
- ✓ לנהל רגשות
- ✓ להשיג מטרות אישיות
- ✓ וקולקטיביות
- ✓ להרגיש ולהפגין אמפתיה
- ✓ לבסס ולשמר מערכות יחסים תומכות
- ✓ לקבל החלטות באופן אחראי ואכפת

אירועים, עדכונים וקישורים

המלצות קריאה, צפייה, ספרים, אירועים, סיורים וקישורים חשובים

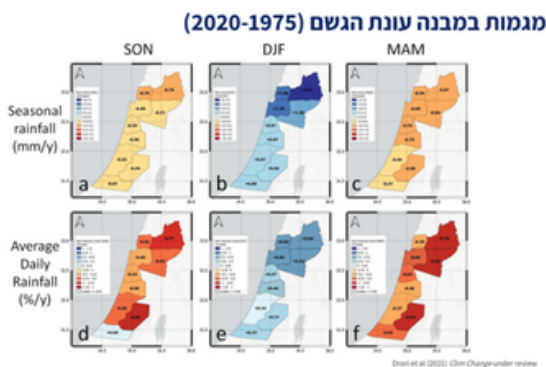
כנס האגודה הגאוגרפית הישראלית

הנושא המרכזי של הכנס השנה, "גאוגרפיה בעידן פוסט קורונה-משמעות המרחק והמרחב". הכנס יעסוק בהשפעות של מרחק ומרחב ובשינויים המתרחשים מזה שנה ואשר עוד צפויים להתרחש בעקבות מגפת הקורונה.

פנינה גזית תקבל השנה את אות האגודה על פועלה רבת השנים. ברכות חמות לפנינה ויישר כוח. הכנס יתקיים במכללה האקדמית תל-חי, בימים ראשון ושני 05-06 בדצמבר 2021. [קישור](#)

מהתחממות להקצנה ופגיעות

פרופ' הדס סערוני החוג לגיאוגרפיה וסביבת האדם בית הספר לסביבה ולמדעי כדור הארץ ע"ש פורטר, אוניברסיטת תל אביב, הרצתה בפורום המורים לגאוגרפיה שהתקיים באוקטובר. הדס הבחינה בהרצאתה בין שינוי אקלימי להקצנה אקלימית והסבירה על השלכות אקלימיות-סביבתיות: גלובאלי ולוקאלי.

[קישור למצגת](#) || [קישור להקלטת ההרצאה](#)

אקדמיה ברשת

במסגרת התוכנית של אקדמיה ברשת התקיים ב- 21/11/21 מפגש מקוון עם **פרופ' שולמית פז**, חוקרת אקלים בכירה מאוניברסיטת חיפה. נושא המפגש היה "משבר האקלים במבט על עולמי אזורי וישראלי". בשידור השתתפו אלפי תלמידים מחטיבות הביניים והחטיבות העליונות.

[קישור להקלטה](#)

אירועים, עדכונים וקישורים

המלצות קריאה, צפייה, ספרים, אירועים, סיורים וקישורים חשובים

פיתוח בר קיימה - 17 היעדים

ב-2015 נקבעו באו"ם 17 יעדים לפיתוח בר קיימה עד שנת 2030. היעדים אומצו על ידי כל 193 המדינות החברות באו"ם. הם נקראים Sustainable Development Goals ה-SDGs, ומהווים גישה הוליסטית לאתגרים המרכזיים של האנושות וכוללים מנעד רחב של נושאים חברתיים, כלכליים וסביבתיים

משולחן המפמ"ר והמרחב הפדגוגי

מוזמנים להיכנס לשולחן המפמ"ר והמרחב הפדגוגי. מחכים לכם תוכניות לימוד לכל שכבות הגיל, שפע של חומרי הוראה, מערכי שיעור מצולמים, מצגות וסרטונים, - עושר גאוגרפי שרק מבקש להתגלות ולהיות מיושם על ידכם. באתר שולחן המפמ"ר נמצאים שמות ופרטי המדריכים המחוזיים והארציים לגאוגרפיה אדם וסביבה. כדאי להיעזר בהם.

השנה אנו נערכים לקיום חידון המכביה ה-21 בשיתוף תחום הדעת הסטוריה ואזרחות ולקיום חידון ישראל במתכונת אחרת. (פרטים בקרוב)

יחידות הוראה לחטיבת הביניים

יחידות הוראה בפורטל עובדי הוראה. כל יחידת הוראה מורכבת מ-5 שיעורים, כאשר לכל שיעור מוצעות 3 הצעות לפתיחת השיעור, 3 הצעות למהלך השיעור ו-3 הצעות לסיכום השיעור. הנושאים שכבר הועלו : גלובליזציה, אי שוויון מרחבי, כדור הארץ, מערכת השמש והיקום, משאבי הטבע בכדור"א ניצולם ודרכי שימורם, אקלים ומזג אוויר וישראל במזרח התיכון. ישנן גם יחידות הוראה מתורגמות לערבית.

לרשותכם סרטוני הדרכה, כניסה בהזדהות אחידה

SAVE

10

THE

05

DATE

22

ישראל
בעין
גאוגרפית

תחרות הצילומים תשפ"ב
מוזמנים להצטרף לחוויה
כל הפרטים, הנושאים והפרסים
בעמוד הבא. אל תחמיצו!

**תחרות הצילום מוקדשת השנה לנושאים
נבחרים מתוך 17 היעדים של האו"ם**

מורים יקרים, מוזמנים להנחות את התלמידים לנצל את הטיוולים השנתיים, סיורי המגמה, טיולי המשפחה ואת העין הטובה שלהם ולצלם תמונות משמעותיות, כולל מפת גוגל עם נצ בו צולמה התמונה. שליחת תמונה לתחרות מתווספת כאירוע הערכה לכל תלמיד כולל תוספת ציון בהערכה חלופית. לחצו על הווידאו של ההזמנה למידע נוסף. נוסף ונעדכן בפרטים מדויקים : תקנון, הנחיות ולוחות זמנים לתחרות במהלך חודש דצמבר.

מורי גאוגרפיה אדם וסביבה
מוזמנים להשתתף בחוויה!
הצגת תוצרים מבוססי מיפוי

יום שיא
GeoCyber!
סייבר
גאוגרפי

הכנס יתקיים במאי 2022
פרטים נוספים ימסרו בהמשך

מורים יקרים, אנחנו מרחיבים השנה את השורות לעוד מורים ומתנסים חדשים בסייבר גאוגרפי. השנה נפתח **מסלול מיוחד של "סייבר ביכורים"** למורים שמעוניינים לשלוח בפעם הראשונה, מצגות, כרזות ועבודות מיפוי גם שלא במסגרת עבודת חקר או מטלת ביצוע.

דוגמה ליישום סייבר במושג גאוגרפי
נוסיף ונעדכן בפרסום ייעודי ליום השיא במהלך דצמבר

מה ה **STORY** שלך?

דרושים מספרי סיפורים!

קהילה גאוגרפית יקרה!
 מוזמנים להצטרף אלינו למידעון המקוון הבא.
 המרחב הגאוגרפי משתנה מול עינינו. זאת תקופה נהדרת לחוקר ולמורה לחיות בה. הגבול שהיה לנו בין הכיתה לעולם ולחיים עצמם מטשטש ונעלם והידיעות החדשותיות שפותחות את המהדורות, הפיד והרשתות החברתיות פותחות גם את השיעורים שלנו. תחום הדעת שלנו רלוונטי מתמיד.

אנחנו מזמינים **כל מורה** לכתוב לנו על שיעורים מעניינים שהוא הכין, על מאמר או כתבה שהוא קרא, על פודקאסט שהוא שמע ועוד רעיונות שיש בהם להעשיר את הקהילה כולה.

מחכים לכם
צוות מערכת GeoPost

